

باسمه تعالی

شیوه‌نامه فعالیت‌های دوره پژوهشی دانشجویان دکتری

مقدمه

این شیوه‌نامه، به منظور تشریح الزامات و مراحل انجام فعالیت‌های دوره پژوهشی دانشجویان دکتری - که بلافاصله بعد از گذراندن دوره آموزشی و موفقیت در ارزیابی جامع آغاز می‌شود - در ۴ بخش تنظیم شده است.

بخش اول: تدوین و تصویب پیشنهاد (پروپوزال) رساله

ماده ۱: مراحل و شرایط تدوین و تصویب پیشنهاد (پروپوزال) رساله دوره دکتری به شرح زیر است:

- دانشجو موظف است تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع رساله خود را (با نظر استاد راهنما) برای تصویب در شورای تخصصی گروه آموزشی به مدیر گروه آموزشی پیشنهاد نماید.
- دانشجو موظف است با هماهنگی استاد راهنما، پیشنهاد خود را در قالب فرم مصوب تنظیم کند و پس از تصویب عنوان در شورای تخصصی گروه آموزشی و شورای دانشکده و استعلام از سامانه ایرانداک، آن را برای ارائه درخواست دفاع از پیشنهاد به مدیر گروه تخصصی تحویل دهد.
- تبصره ۱:** شورای دانشکده، پیشنهاد را از منظر رعایت سیاست‌های پژوهشی دانشگاه، دانشکده و گروه تخصصی بررسی می‌نماید.
- تبصره ۲:** تصویب پیشنهاد رساله در دانشگاه پس از گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.
- پس از تصویب درخواست دفاع از پیشنهاد در شورای تخصصی گروه، دانشجو موظف است هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسه دفاع را انجام دهد. جلسه دفاع از پیشنهاد با حضور استادان راهنما و مشاور، یک داور داخلی و حداقل یک داور خارج از دانشگاه (داوران با حداقل مرتبه علمی استادیاری) و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسمیت می‌یابد.
- در صورت تصویب نهایی پیشنهاد در جلسه دفاع از پیشنهاد، لازم است فرم و مستندات مربوط، پس از انجام اصلاحات مورد نظر اعضای جلسه دفاع، با تأیید استاد راهنمای اول (اصلی)، در سامانه جامع آموزشی دانشگاه و سامانه ایرانداک بارگذاری شود. در صورت عدم تصویب، حداکثر بعد از ۲ ماه، جلسه مجدد دفاع از پیشنهاد با شرایط ذکر شده در بند ۳ برگزار گردد.
- تبصره ۳:** دانشجو موظف است حداکثر تا پایان نیمسال پنجم تحصیلی، پیشنهاد مصوب را در سامانه جامع آموزشی دانشگاه و سامانه ایرانداک ثبت کند. در صورت عدم انجام، طبق مقررات آموزشی اقدام خواهد شد.
- تبصره ۴:** دانشجو موظف است در تدوین پیشنهاد و رساله، از شیوه‌نامه مورد تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تبعیت نماید.

بخش دوم: ارائه گزارش پیشرفت رساله

- ماده ۲-** دانشجو موظف است پس از تصویب نهایی پیشنهاد، با رعایت موارد ذیل، گزارش پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی خود را در قالب فرم‌های مصوب تهیه و ارائه دهد.
- در هر نیمسال تحصیلی یا حداکثر هر ۶ ماه از زمان تصویب پیشنهاد، گزارش کتبی پیشرفت رساله را با تأیید استاد/استادان راهنما به دانشکده تحویل نماید. ثبت نام دانشجو در هر نیمسال تحصیلی منوط به ارائه این گزارش است.
 - برگزاری حداقل یک سمینار از گزارش پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی رساله با حضور استادان راهنما و مشاور و دعوت از دانشجویان هم رشته دانشجو ضروری است. به تشخیص استاد راهنمای اول (اصلی)، داوران داخلی و خارجی نیز می‌توانند در جلسه حضور داشته باشند. نتیجه ارزیابی جلسات سمینار، به یکی از دو صورت ادامه فعالیت پژوهشی دانشجو یا تکرار سمینار خواهد بود.
 - تبصره:** برای رسمیت جلسه، حضور استاد/استادان راهنما و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی الزامی است.
 - پیگیری برگزاری سمینار/سمینارها با دانشجو و هماهنگی با گروه تخصصی مربوط است.
 - نتیجه ارزیابی گزارش‌های پیشرفت رساله و سمینارهای مرتبط، باید حداکثر تا پایان همان نیمسال تحصیلی، توسط استاد راهنمای اول (اصلی) به صورت منظم در سوابق پژوهشی دانشجو ثبت شود.
 - دانشجو حداقل یک ماه پس از برگزاری موفق سمینار/سمینارها، مجاز به ارائه درخواست برگزاری جلسه پیش دفاع رساله خواهد بود.
 - لازم است مستندات مراحل فوق برای هر دانشجو، در دانشکده مربوط نگهداری شود.

بخش سوم: پیش‌دفاع و دفاع از رساله

ماده ۳- مراحل و شرایط برگزاری جلسات پیش‌دفاع و دفاع از رساله دوره دکتری به شرح زیر است:

۱) برای اخذ مجوز پیش‌دفاع، پس از ارائه کامل رساله به استادان راهنما و مشاور توسط دانشجو، باید اقدامات زیر انجام شود:

- الف) تأیید استادان راهنما و مشاور مبنی بر اتمام نگارش رساله با رعایت چارچوب گزارش رساله و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع
- ب) تأیید کارشناس آموزش دانشکده مبنی بر ثبت نهایی تمامی نمرات، ارائه گزارش کتبی پیشرفت رساله و سمینار/ سمینارهای مربوط و بارگذاری تمامی تأییدیه‌های تحصیلی و آموزشی مورد نیاز، در سامانه جامع آموزشی دانشگاه
- ج) تأیید شرکت در حداقل ۲ جلسه دفاع از رساله یا سمینار مربوط به سایر دانشجویان هم رشته توسط کارشناس آموزش دانشکده
- د) تأیید مدیر گروه آموزشی مبنی بر اتمام مراحل آموزشی، رعایت چارچوب گزارش رساله و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع رساله از نظر قوانین و مقررات آموزشی و معرفی داوران جلسه پیش‌دفاع
- ه) تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مبنی بر کفایت دستاوردهای علمی و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع رساله از نظر قوانین و مقررات پژوهشی دانشگاه

تبصره ۱: در تعیین شاخص‌های کفایت دستاوردهای علمی، چاپ دو مقاله علمی پژوهشی یا مروری معتبر و مستخرج از رساله در نشریات با درجه الف و ب مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت یا نشریات نمایه شده بین‌المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه و یا ثبت اختراع خارجی در دفاتر بین‌المللی ثبت اختراع معتبر مورد تأیید دانشگاه الزامی است. دانشگاه می‌تواند مواردی همچون نظریه‌پردازی، چاپ کتاب، ثبت اختراع داخلی در مراجع رسمی ثبت اختراع کشور را جایگزین مقاله دوم پذیرفته شده نماید.

تبصره ۲: اخذ کد DOI یا DOR (ویژه مقالات علمی پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می‌شود.

تبصره ۳: در چاپ مقالات اولاً؛ نویسنده اول باید دانشجو باشد. ثانیاً؛ نویسنده مسئول تمامی مقالات باید استاد/استادان راهنمای داخلی باشد. ثالثاً؛ حداکثر در یک مقاله، استاد/استادان راهنما و مشاور/مشاوران دانشجو می‌توانند مدیر مسئول، سردبیر یا مدیر داخلی نشریه‌ای که مقاله در آن چاپ شده است، باشند.

و) تأیید مدیر امور مالی دانشگاه مبنی بر بلامانع بودن انجام پیش‌دفاع

۲) دانشجو موظف است در جلسه پیش‌دفاع، با حضور حداقل ۳ عضو هیئت علمی (از بین ۲ داور داخلی و ۲ داور خارج از دانشگاه با مرتبه علمی استادیاری یا بالاتر) و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه (به عنوان مدیر جلسه) از نتایج رساله خود دفاع کند.

تبصره ۴: داوران داخلی و خارج از دانشگاه ترجیحاً همان داوران جلسه دفاع از پیشنهاد هستند، ولی به پیشنهاد مدیر گروه و تصویب شورای تخصصی گروه، می‌توان از داوران دیگر نیز استفاده کرد.

۳) ارزیابی جلسه پیش‌دفاع، به صورت کیفی شامل یکی از حالت‌های غیر قابل قبول یا قابل قبول خواهد بود. در صورتی که پیش‌دفاع دانشجو غیر قابل قبول ارزیابی شود، پس از حداقل ۳ ماه، جلسه پیش‌دفاع با همان ترکیب مندرج در بند قبل و با حضور استادان راهنما و مشاور تکرار خواهد شد.

۴) در صورتی که پیش‌دفاع دانشجو قابل قبول ارزیابی شود، دانشجو با رعایت سقف مدت مجاز دوره تحصیلی و سایر مقررات آموزشی و پژوهشی دانشگاه، با تأیید استاد/استادان راهنما (در قالب فرم/فرم‌های مصوب) و تأیید مدیر خدمات آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است حداقل یک هفته پس از پیش‌دفاع، در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

۵) برای صدور مجوز دفاع از رساله، دانشجو موظف است به همراه درخواست دفاع از رساله، فرم فهرست نکات پیشنهادی و اصلاحات اعلام شده در جلسه پیش‌دفاع، به همراه ارجاع به اصلاحات انجام شده در گزارش رساله و تأیید انجام اصلاحات توسط استاد/استادان راهنما را به گروه تخصصی و معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه کند.

ماده ۴- جلسه دفاع با حضور هیئت داوران به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه (به عنوان مدیر جلسه، بدون حق رأی)
- ۲- استاد/استادان راهنما
- ۳- استاد/استادان مشاور
- ۴- دو نفر از اعضای هیئت علمی گروه یا گروه‌های مرتبط دانشگاه (به عنوان داوران داخلی)
- ۵- دو نفر از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه (به عنوان داوران خارجی)

تبصره ۱: حداقل یک نفر از داوران خارج از دانشگاه باید عضو هیئت علمی با مرتبه علمی حداقل دانشیاری و بقیه داوران در مرتبه علمی حداقل استادیاری باشند. یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای با مدرک دکتری یا معادل انتخاب شود.

تبصره ۲: تمامی داوران توسط مدیر گروه بر اساس سیاست‌های مصوب شورای تخصصی گروه آموزشی انتخاب می‌شوند.

- تبصره ۳: جلسه با حضور استاد راهنمای اول، تمامی داوران داخلی و خارجی و نماینده تحصیلات تکمیلی رسمیت دارد.
- تبصره ۴: عضو هیئت علمی بازنشسته گروه آموزشی دانشگاه می‌تواند به عنوان داور داخلی انتخاب شود.
- تبصره ۵: یکی از داوران داخلی می‌تواند همزمان به عنوان نماینده تحصیلات تکمیلی انتخاب شود.

بخش چهارم: نمره رساله

ماده ۵- سقف نمره رساله، ۲۰ است که بر اساس کیفیت فعالیت‌های علمی- پژوهشی انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله، براساس شاخص‌های مندرج در جدول زیر تعیین می‌شود:

ردیف	شاخص‌های ارزیابی		سقف نمره پیشنهادی
۱	کیفیت رساله	محتوای پژوهش و نوآوری رساله	۸ نمره
۲		نحوه نگارش و تدوین محتوای رساله	۴ نمره
۳	کیفیت ارائه نتایج و یافته‌ها (رعایت زمان‌بندی، نحوه و کیفیت پاسخ به سؤالات و ...)		۴ نمره
۴	کیفیت انجام فعالیت‌های پژوهشی در طول دوره پژوهشی دکتری		۴ نمره

تبصره ۱: علاوه بر دستاوردهای ذکر شده در بند ۵ - ۱ ماده ۳ این شیوه‌نامه، با تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه و در قالب فرم ارزیابی دستاوردهای پژوهشی، جمعاً تا سقف ۱/۵ نمره به نمره کل رساله و حداکثر تا یکسال پس از تاریخ دفاع، به شرط عدم انجام تسویه حساب توسط دانشجو، اضافه شود.

تبصره ۲: نمره کیفیت انجام فعالیت‌های پژوهشی در طول دوره پژوهشی (موضوع ردیف ۴ جدول شاخص‌های ارزیابی) براساس مستندات گزارش پیشرفت رساله (موجود در دانشکده مربوط)، توسط هیئت داوران در جلسه دفاع تعیین می‌شود.

ماده ۶- نمره رساله براساس میانگین نمرات هیئت داوران، محاسبه می‌شود.

تبصره: در جلسه دفاع رساله، استادان راهنما و مشاور در مجموع یک نمره و داوران داخلی و خارجی هر کدام یک نمره اعلام می‌نمایند.

ماده ۷- نتیجه ارزشیابی نهایی رساله به یکی از دو صورت زیر اعلام می‌شود:

الف: مردود (کمتر از ۱۶)

ب: قبول با درجه خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)، عالی (۱۹ تا ۲۰)

تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۲: حداکثر زمان اصلاح رساله پس از برگزاری جلسه نهایی دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می‌باشد. هیئت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تأیید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی رساله را تعیین تکلیف کند.

تبصره ۳: در صورت چاپ مقاله علمی مستخرج از رساله یا اخذ گواهی پذیرش مقاله با درج کد DOI و DOR بر روی وب‌گاه نشریه، تا قبل از صدور گواهی موقت و حداکثر تا یکسال پس از تاریخ دفاع از رساله با تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه (در قالب فرم ارزیابی دستاوردهای پژوهشی) و اخذ نظر هیئت داوران توسط مدیر گروه، جمعاً تا سقف ۱/۵ نمره به نمره کل رساله می‌تواند اضافه شود.

ماده ۸- مرجع تفسیر مواد این شیوه‌نامه، شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۹- هرگونه اصلاح و یا تغییر در مفاد این شیوه‌نامه با تصویب شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

ماده ۱۰- این شیوه‌نامه در یک مقدمه، ۴ بخش، ۱۰ ماده و ۱۹ تبصره در تاریخ ۱۴۰۳/۰۸/۲۱ به تصویب شورای آموزشی و تحصیلات دانشگاه رسید و جایگزین شیوه‌نامه قبلی گردید و از تاریخ تصویب برای تمامی دانشجویان دکتری تخصصی (Ph.D) لازم‌الاجرا است.